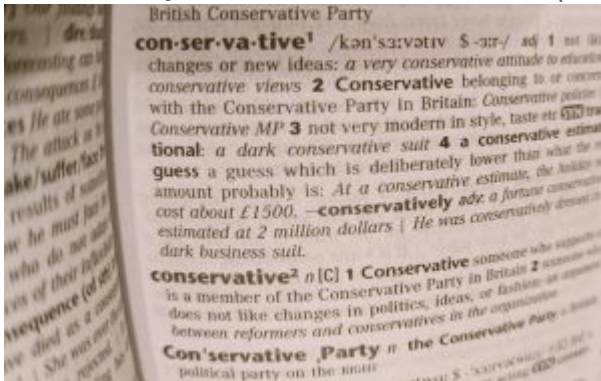

Cele 11 principii conservatoare ale lui Robert Nisbet

written by Iulian-Alfred Husac | September 4, 2020

Deși conservatorismul a apărut ca o reacție împotriva Revoluției franceze, a șchiopătat de-a lungul secolului al XIX-lea și s-a maturizat în secolul al XX-lea, acesta trebuia să se întemeieze pe anumite standarde anterioare, mai ales că argumentul său central este acela potrivit căruia istoria omenirii este cel mai mare experiment uman. Acel standard a rămas fixat în realitățile și idealizarea Evului Mediu.

Pentru oameni ca Burke și Bonald, Revoluția Franceză nu a fost nimic altceva decât punctul culminant al procesului istoric de atomizare socială, proces care își are originile în doctrine ca nominalismul, protestantismul, raționalismul științific, în distrugerea acelor grupuri, instituții și certitudini intelectuale care erau vitale în Evul Mediu. **În mare parte, conservatorismul modern se inspiră din societatea medievală, prin ale cărei modele – pozitive și negative – este judecată lumea modernă.** Critica conservatoare a capitalismului și a centralizării politice au făcut corp comun cu denunțarea individualismului, secularizării și egalitarismului. Elementele comune ale acestor fațete istorice, au sesizat conservatorii, nu erau emanciparea individului și eul creator, ci alienarea și nesiguranța, produse inevitabile ale dislocării legăturilor asociative tradiționale ale omului.

Dar ce este conservatorismul, mai exact? După cum am precizat deja, Robert Nisbet a enumerat unsprezece principii sau fundamente referitoare la acesta.

Conform primului principiu, **conservatorul trebuie să cunoască „natura societății”.** Societatea este legitimă și constituită, niciodată creată. Nu s-au adunat doi oameni care împreună au enunțat printr-un contract social: „Hai să construim societatea!” Ei fac asta întotdeauna în sânul societății, dar nu la începutul ei. Mai degrabă, societatea „este o entitate organică, cu legi interne ale dezvoltării și cu relații instituționale și private infinit de subtile.” Voința unui individ nu poate da naștere societății, dar o poate perverti și denatura, batjocorindu-i existența.

Potrivit celui de-al doilea principiu, a precizat Nisbet, conservatorii înțeleg că **societatea este superioară individului, în sensul în care**

individul nu poate fi înțeles decât în tărâmul relațiilor. Individul abstract nu există, și nici nu ar putea exista. În schimb, persoana – anume, individul angajat într-o relație – există.

Conform celui de-al treilea principiu, care rezultă din primele două, conservatorii recunosc că **„unitatea ireductibilă a societății este și trebuie să fie ea însăși o manifestare a societății, o relație, ceva ce este social.”**

Conform celui de-al patrulea principiu, toate elementele din spațiul social relaționează între ele și sunt interdependente. Niciun element singular nu se poate manifesta în sfera socială mai largă, fără a influența și schimba toate celelalte elemente din cadrul acesteia. Izolarea, în general, nu este o opțiune pentru o societate funcțională.

Al cincilea principiu, consideră Nisbet, este înțelegerea faptului că persoanele primate individual au nevoi și dorințe specifice. Cineva nu poate – fără a prejudicia în mod ireparabil – să neglijeze nevoile umane de bază, orice ar spune raționalitatea noastră despre asemenea nevoi și dorințe.

Al șaselea principiu reiterează atât afirmația lui Aristotel potrivit căreia nimic în natură nu este în van, cât și cuvântul lui Dumnezeu potrivit căruia fiecare persoană este creată după chipul și asemănarea Sa. „Fiecare persoană, fiecare obicei, fiecare instituție satisface niște nevoi elementare în viața unei persoane sau contribuie într-o manieră indispensabilă la existența altor instituții și obiceiuri”, a scris Nisbet.

Potrivit celui de-al șaptelea principiu, **nu este destul să recunoaștem că societățile mari sunt create din asociații mai mici. În schimb, societatea mai mare trebuie să recunoască, să cultive și să asculte acele asociații mai mici.** Ca atare, credea Nisbet, societățile trebuie să reflecte ceea ce Edmund Burke argumenta atât de elocvent la finalul magistralei sale cărți, *Reflections on the Revolution in France*.

„Învățăm să ne raportăm la ceea ce înseamnă spațiul public în familiile noastre. Nicio relație impersonală nu formează un cetățean devotat. Apoi ieșim din familie, mergem în cartierele vecine și începem relații regulate cu oamenii din provincie. Acestea reprezintă locuri de popas și bunăvoie. Astfel de împărțiri ale țării care au fost formate prin obișnuință, nu printr-o îmbrâncire a unei autorități, reprezintă mici imagini dintr-o țară minunată în care inima găsește ceva ce o poate hrăni. Iubirea pentru imaginea de ansamblu nu este afectată de cea pentru o parte subordonată.”

Potrivit celui de-al optulea principiu, un adevărat conservator trebuie să recunoască realitățile existenței sociale, și anume acelea că oamenii au nevoi și dorințe ciudate și variate, că unitatea socială poate să se destrame foarte rapid din cauza ego-urilor și luptelor pentru lucruri misterioase. În esență, deși Nisbet nu era creștin, a susținut că realismul ne obligă să recunoaștem păcatul ca un fapt prim al existenței. Nu l-a sărbătorit, dar nici nu l-a ignorat.

Al nouălea principiu – strâns legat de al optulea – spune că adevărații

conservatori insistă „asupra valorii indispensabile a elementelor sacre, iraționale și non-utilitare ale existenței umane.” În cele din urmă, nicio persoană rezonabilă nu crede că un om poate trăi „doar cu rațiunea”.

Conform celui de-al zecelea principiu, adevăratul conservator recunoaște că **performanțele individuale ne obligă să înțelegem că inegalitatea este o parte esențială a relațiilor umane.** Performanțele unei persoane, prin definiție, fac acea persoană extraordinară, cel puțin într-o activitate sau artă. Păcatul ne face egali în greșelile noastre, dar performanțele ne fac străluciți în unele aspecte ale vieții noastre. Din această inegalitate și ierarhiile și *status*-urile sociale care rezultă, oamenii pot progresa cu adevărat din infantilitatea (persoanei sau speciei) către maturitate.

În sfârșit, dar cu adevărat vital, conservatorul nu permite puterii să înlocuiască autoritatea. „Departe de a fi un lucru artificial, în cel mai bun caz un rău necesar, așa cum argumentează liberalii, autoritatea este esența oricărei forme de relație. Autoritatea nu degradează; ea întărește”, a susținut Nisbet, despre un subiect care îi va modela în mare parte cercetarea ulterioară. „Forța este cea care degradează, acel tip de forță care rezultă atunci când autoritatea tradițională se dizolvă.”

Deși mai puțin poetic decât Russell Kirk, Robert Nisbet poate fi la fel de bine considerat „părintele conservatorismului postbelic” alături de conaționalul său din Michigan – în special pentru cele 11 principii ale conservatorismului. Într-adevăr, ideile sale despre societate și relațiile sociale sunt profunde și înălțătoare.

Un articol pentru The Imaginative Conservative de Bradley J. Birzer. Autorul este co-fondatorul și Senior Contributor la The Imaginative Conservative. Este profesor de istorie la Hillsdale College și Fellow la Ronald Reagan Presidential Library

Articol original: Robert Nisbet's 11 Tenets of Conservatism